

Stockholms-Gillet

Gille-Tidender Årgång 21 Nummer 2 2016

Där vi faktiskt slog ryssen! Stockholms-Gillet Vårgille 2016

samt årsmöte äger rum tisdagen den 24 maj kl. 17.30
på Restaurang Saltsjö Pir i Fisksätra.

Vid årets Midvintergille fick vi en inblick i vilka resurser som står till förfogande för att försvara Stockholm om den internationella situationen i vår del av världen skulle utvecklas riktigt illa. Det kan väl inte undgått någon att flertalet försvarsdebattörer främst fruktar aggression från Ryssland.

Det vore nu inte första gången. För att följa upp vår genomgång av huvudstadens strategiska läge skall vi denna gång studera ett historiskt fall, nämligen det ryska försöket i augusti 1719 att angripa Stockholm sjövägen.

Under slutskedet av det stora nordiska kriget angrep ryska styrkor en rad orter längs den svenska ostkusten. Försvaret var svagt och uttröttat efter flera decennier av krig. Ryssarna brände och härjade det här året, 1719, från Roslagen och ned till Södertörn. Hotet mot huvudstaden var uppenbart.

Leden från södra skärgården in mot Stockholm gick genom Baggensstaket. Då ett ryskt anfall verkade allt mer troligt i början av augusti förstärktes försvarsanläggningarna. Från den 10 augusti höjdes beredskapen bland de 400 soldaterna som skulle

Idyll, en gång krigsskådeplats.

försvara den trånga passagen. På förmiddagen torsdagen den 13 augusti siktades ryska fartyg på Ingaröfjärden. En rapport gick i ilfart till det svenska högkvarteret vid Stora Sköndal. Vid tvåtiden fick två bataljoner ur Södermanlands regemente, ca 800 man som var förlagda vid Skarpnäck, order att i ilfart marschera de nästan två milen till Staket. Vägen gick över Fisksätra i oländig terräng. Marschen tog närmare sex timmar. Innan sörmlänningarna var framme hade

försvararna redan tagit upp striden med de rysar som gått i land på Skogsö vid Baggensfjärden och ryckte fram mot sydväst. Vid åttatiden på kvällen kom de svenska förstärkningarna på plats, tog upp sin linje med de två bataljonerna i bredd och ryckte fram mot fienden. Pulsarna slog, tröttheten efter den långa marschen blandades med rädslan inför striden. Skymningen föll. men adrenalinet steg...

Hur det gick? Ja, det får ju den veta, som deltar i Vårgillet.

Årsmöte

Innan den spännande upplösningen ska vi ha årsmöte. Det startar 17.30. Handlingarna – dagordningen, styrelsens verksamhetsberättelse samt den ekonomiska rapporten – kan läsas på Gillets hemsida. De kommer också att finnas tillgängliga för läsning på plats.

Museibesök

Intill lokalen där vi ska ha årsmöte ligger Hamnmuseum, ett historiearvmuseum i Nacka, där bl.a. slaget vid Baggensstaket skildras på ett mycket inlevelsefullt sätt. Museets chef Elisabeth Wicksell berättar om sitt museum, sedan får alla deltagare möjlighet att under en halvtimme ta sig en titt själva i museet.

Middag

På restaurangen blir det sedan en tvårätters middag med Toast Skagen följd av Helstekt ryggbiff med vårprimörer och rödvinsås. Priset inklusive måltidsdryck är 435 kronor. Som vanligt kan starkare drycker köpas till för ett gängse pris.

Anmälan

Anmälan till vårgillet sker genom att sätta in avgiften 435:- på Stockholms-Gillets pluskonto 1381-3, så att den är Gillet tillhanda senast den 13 maj. Ange avsändare, tel.nr och ev. specialkost. Först till kvarn gäller.

Intendenten Thomas Johansson kan nås på 0703-468 189 och munskenen Katarina Leijonhufvud på 0708-401 602.

Hur tar man sig till Saltsjö Pir?

Saltsjöbanan går från Slussen kl. 17.00. Avstigning vid Fisksätra 17.19. Upp för stigen, håll höger men gå inte över på bron till Fisksätra C. Upe på höjden ligger restaurangen och museet i samma byggnad mot vattnet och marinan.

Fisksätra

Om Fisksätra kan man inte skriva mycket, annat än att det enligt Wikipedia är landets mest tätbefolkade ort. Alltså får man åka dit och titta själv.

Slaget igen: historia och historiebruk

Historikerna har ganska väl kunnat rekonstruera själva händelseförloppet vid Stäket det där dygnet i augusti 1719. Vad man tvistar om är deltagarnas intentioner. Var det verkligen ett seriöst försök från ryssarnas sida att ta sig in till den svenska huvudstaden eller var det bara ett skrämskott, ett sätt att mjuka upp svenskarna inför de fredsförhandlingar som måste komma förr eller senare.

Detta vet vi inte. Men mytbildningen om slaget kom i gång. Attacken mot Sveriges hjärta avvärdades och hjältarna för dagen blev fortifikationsofficeren von Dahlheim, som lett försva-

ret, och regementschefen Rutger Fuchs, som ledde förstärkningarna. För dem bägge lyfte karriären. Fuchs blev generalmajor, riddare av Svärdorden och överståthållare i Stockholm.

För Sörmlands regemente blev Stäket det viktigaste segernamnet på fanan. Och det spelade stor roll i de nästan 300 år som regementet skulle finnas

kvar. Bragdnatten vid Stäket, då regementet blev Stockholms räddare, gav stolthet, mod och moral åt detta gamla landskapsregemente. Alla nya rekryter fick höra om Stäket, alla befäl och officerare slöt upp kring rege-

Midvintergillet i försvarets tecken

Midvintergillet hade getts en militär prägel och ett nittiotial gillesstrar och d:o bröder kom för att lyssna till regementschefen överste Christer Tistam, som höll ett intressant föredrag om Livgardet och Stockholms försvar. Efteråt intogs en välsmakande måltid i kavallerimässen vid Lidingövägen under vilken överstelöjtnanten Christian Braunstein på ett kunnigt och spirituellt sätt berättade om mässen och dess inventarier.

Vid middagen tog jag mig friheten att framföra en tänkvärd snapsvisa till vilken överste Einar Lyth är upphovsman och flera efter-

frågadesedan texten (vad de numenade med det?). Här är den (mel. Rullan går):

*Finland fångar upp allt ryskt,
vilken tur, vilken tur!*

*Danmark tar sig an allt tyskt,
eller hur, eller hur!*

Norge skyddar oss mot briter!

*Vi kan lyss till fågelkvitter,
äta gott och ha det bra!*

I trygghet lilla nubben ta!

Richard Ljungqvist

mentets minnen. Sörmlänningarna fick som en ärebetygelse som enda landskapsregemente föra sin fana i spetsen för högvakten vid Stockholms slott, som regementet alltid stod för just den 13 augusti. Och fanan fyllde högvaktsplutonen med stolthet, när den till tonerna av regementets marsch tågade genom huvudstaden. Det vet jag, för jag var med, på den 244:e årsdagen.

Hans De Geer

En god ekonomi

Som framgår av resultat- och balansräkning är Stockholms-Gilletts ekonomi tillfredsställande. Resultatet från 2015 verksamhet genererade ett överskott på 198 669 före bokslutsdispositioner och efter utdelade stipendier på 100 000 kronor. Överskottet härrör sig till inkomster från julmarknaden. En avsättning på 150 000 har gjorts för nyanskaffning av bodar. Skillnaden i intäkter och kostnader mot föregående år är hänförliga till Stockholms-Gilletts 100-års jubileum 2014 då endast 2 gillen genomfördes mot årets 3 genomförda gillen.

Efter avsättningar och utdelade stipendier redovisar Stockholms-Gillet ett överskott på 48 669 kronor vilket överförs i ny räkning. Årsredovisningen i sin helhet finns att se på Stockholms-Gilletts hemsida www.stockholmsgillet.se.

Nya stipendier blir det!

Stipendienämnden utdelar årligen stipendier för att främja, stödja eller belöna forskning som söker klarlägga förhållanden med anknytning till Stockholms bebyggelse och kulturella utveckling. Även i år är stipendiesumman 100 000 kr och ansökningstiden går ut den 25 maj. Annonsering har skett i SvD och DN den 16 april. I början av september utses 2016 års stipendiater. Utdelandet av stipendierna sker vid Höstgillet som går av stapeln i vecka 43. Nämnden består av Hans De Geer (ordförande), Johan Tamm (vice ordförande), Thomas Johansson (sekreterare), ledamöterna Kurt Hultgren och Love Arbén samt suppleanterna Karin Sidén och Per Dahl.

Medlemsläget är fortsatt stabilt med ca 500 medlemmar

Vid rådmötet i april 2015 invaldes *Madeleine Dyblén, Maud Dyblén, Ulf Gyllenhammar* samt *Mats Hayen*. Gillet hälsar de nya varmt välkomna och hoppas att ni också ska trivas i vår krets! Har du någon lämplig kandidat, född i Stockholm, som du och en medfadder vill föreslå, kontakta då intendenten! Inval sker vid rådmötena i januari, april och september.

Åldermannen: Efter vinter kommer vår!

Tänk vad naturens växlingar fascinerar. Ljustet har kommit tillbaka, fåglarna kvittrar igen och ur marken, som nyss var frusen och täckt av snö, börjar vårens blommor komma fram. Redan kan vi börja nynna på ”Den blomstertid nu kommer” och njuta av allt det härliga som den svenska naturen bjuder oss på. Det kan behövas i den värld vi lever, där våld och mänskliga tragedier möter oss varje dag. Med ödmjukhet och tacksamhet kan vi glädjas åt att leva i en sådan vacker och relativt trygg stad som Stockholm!

Så till ett annat ämne. Stockholms-Gilletts verkliga ålderman, arkitekten Ernst Hirsch, har gått ur tiden. Han avled i januari i år 99 år gammal. Redan 1979 blev han medlem i Gillet. Han var en återkommande deltagare i våra gillen. Så sent som år 2015 deltog han såväl vid midvintergillet som i höstgillet. Pigg och nyfiken som han var sökte han sig alltid till de yngre och bäst syntes han trivas i vår krets då han omgavs av vackra, spirituella kvinnor. Han delade gärna med sig av sina breda och djupa kunskaper på vitt skilda områden men var samtidigt en god lyssnare. Vi hedrar minnet av en sann stockholmare, som kanske bäst kan karaktäriseras som en gentleman och ”yngling” med en osedvanlig förmåga att ta till vara livets glädjeämnen.

Och härefter ett hopp till något annat. Ar-

betet i rådet, Gillets styrelse, är ett lagarbete. Vid rådsmötena diskuteras många idéer och förslag i olika ärenden. Somliga ledamöter i rådet uppmärksammas mer än andra, t.ex. skattmästaren, stipendienämndsordföranden och munsänknen samt naturligtvis intendenten. Men jag kan försäkra er att alla bidrar med liv och lust i verksamheten och fyller viktiga funktioner för att bl.a. våra gillen, julmarknaden och stipendieutdelningen ska fungera såsom vi vill och önskar.

Slutligen. Jag hoppas att få se Dig vid vårgillet den 24 maj! Då är det också årsmöte vid vilket rådet redovisar vad som inträffat föregående år och Du som medlem i Gillet kan göra Din röst hörd. Vi kommer att besöka en plats som har stark historisk anknytning till Stockholm men där Gillet aldrig har varit tidigare. På annan plats i Gille-Tidender hittar Du mer upplysningar om vad som kommer att ske. Ta tillfället i akt och hälsa våren välkommen tillsammans med andra stockholmare, unga som gamla!

Richard Ljungqvist

Gille-Kontakt!

Telefon kansliet 08-411 26 48

Intendent: Thomas Johansson 0703-468 189

Epostadress: stockholmsgillet@telia.com

Webb: www.stortorgetsjulmarknad.com

Redaktör för Gille-Tidender: Hans De Geer

Höstgillet planeras till vecka 43